Lärarhandledning

Mia och Tarek

Syftet med läromedlet

Behovet av lättlästa böcker med ett vuxet tilltal och vuxet bildmaterial är stort i anpassad skola och anpassat gymnasium generellt. Lärarna vill ha väldigt lättlästa texter för äldre elever som kämpar hårt med läsningen.

Här finns nu ytterligare fem böcker med tillhörande arbetsmaterial för att träna både läsning, läsförståelse och att skriva och reflektera över texterna. Författare är Ann-Charlotte Ekensten som är en välkänd och mycket uppskattad lättlästförfattare.

Böckerna är på mycket lättläst svenska, som vänder sig till unga vuxna och vuxna med stora läsutmaningar till följd av intellektuell funktionsnedsättning och/eller inlärningsproblematik. Målgruppen finns inom anpassat gymnasium.

Berättelserna tar upp vardagssituationer som många kan relatera till. Vänskap, humor, missförstånd och medmänsklighet är ord som kännetecknar innehållet. Berättelserna är handlingsdrivna, språket enkelt och till viss del upprepande. Enstaka längre ord förekommer, för att utmana läsaren. Böckerna sträcker sig över 12 uppslag och är illustrerade i ett åldersrelevant maner. Många gånger är den här målgruppen hänvisade till barnböcker, vilket inte bidrar till individens utveckling.

Till varje bok finns ett arbetshäfte med övningar som kopplas till den aktuella berättelsen. Där finns uppgifter för att träna ord, skriva, återkoppla, berätta och diskutera. Det finns även underlag för gemensamma boksamtal. Allt arbetsmaterial till både de nya och de gamla böckerna om Mia och Tarek finns att ladda ner på vår sida: https://www.bonasignum.se/miaochtarek

Alla behöver läsa för att utveckla sitt språk, lära sig saker, hänga med i samhället och för att må bra. Det är en demokratisk rättighet att ha tillgång till böcker på rätt nivå. I barnkonvensionen står tydligt att ”Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.” En förutsättning för att kunna detta är att man uppnår en för den individen högsta nivån av självständighet som är möjlig. Med detta materialet vill vi ge eleverna möjlighet att läsa texter som är åldersrelevanta och så lättlästa att även de med stora svårigheter att läsa har möjlighet att ta sig igenom hela boken. Bilderna, som skapas av Carina Ståhlberg, är rena och enkla utan för mycket detaljer som stör för de elever som har svårigheter med att tolka bilder, men ändå uttrycksfulla.

Att lära sig att läsa, hur går det till?
Förklaring av de grundläggande läsinlärningsstegen.

Det första steget kallas det logografiska. Man ser bokstäver och ord som bilder, som figurer som symboliserar något. Det finns många personer med kognitiva funktionsnedsättningar som inte kommer längre i läsningen än så, och det behöver inte vara dåligt. Att komma dit är klart bättre än inget alls för många.

Efter det kommer det alfabetiska stadiet. Här måste man koppla in ljudet. Nu förstår man att varje bokstav står för ett ljud, ett fonem, som tillsammans med andra bokstäver bildar ord. Att ljuda är bra i den här fasen men alla elever kan inte ljuda, men kan ändå klarar sig igenom fasen genom att lära sig hur bokstaven låter. Ibland kan man komplettera ljudningen med TAKK för att underlätta.

Tredje stadiet av läsningen är när man ska sätta ihop orden, bokstäverna till meningar och bilda ett sammanhang av det, det ortografiska stadiet. Här använder sig läsaren av fonologiska och morfologiska strategier (läran om hur ord bildas och böjs) bygger upp ordförrådet samt olika betydelser av orden.

Vad är en lättläst text? Lättläst för vem?

En lättläst text kan vara väldigt olik en annan lättläst text. När man skriver lättläst är det av största vikt att ha allt fokus på vem läsaren är. Vilka svårigheter har läsaren? Hur kan jag som författare göra det lättare att läsa för den här läsaren? Att skriva för en som inte kan det svenska språket ger en helt annan typ av text än en person som har stora kognitiva svårigheter. Ibland kan förstås de olika läsarna ändå ha stort utbyte av texter skrivna för andra men för oss som skriver måste fokus för varje ord vara valt med tanke på den specifika läsaren för just den här boken.
När det gäller läsare med if är det viktigt att bild och text samverkar bra, att man har ett innehåll i texten som är relevant för målgruppen och att texten inte upplevs som alltför lång att ta sig igenom.

Hur använder vi sidorna om läsförståelse.

Första delen är ren läsförståelse där man ringar in rätt svar på frågor ur boken. Alla delar har stöd av bilder. Här får man fler ord än de man hade från början och kan samtala om alternativen. I nästa läsförståelse ska eleven själv skriva svaret på raden under frågan. Lite mer utmaning och det kräver att man kan uttrycka sig lite mer, antingen enskilt eller via samtal med pedagog eller i elevgrupp.

Nästa fas i läsförståelsen ska man fylla i bokstäver eller ord med stöd av bilder från böckerna. Eleven ska sätta in rätt ord i rätt mening eller fylla i rätt bokstav i ett ord. För att kunna göra det måste eleven både förstå texten, tolka bilden men även kunna gå tillbaka till boken för att leta upp rätt svar.

Substantiv, adjektiv och verb – hitta ordklasserna i meningen.

Första uppslaget är substantiv. Vi förklarar vad ett substantiv är. Eleven ska sedan hitta substantiven och ringa in rätt ord. På andra sidan ska sedan eleven ge förslag på egna substantiv. Eleven uppmanas att ”Se dig omkring, vad ser du för saker?”. Efter substantiv kommer adjektiv och verb enligt samma upplägg.

Vilket skiljetecken? Eleven får exempel där skiljetecken saknas.

Här förklaras enkelt hur man använder de vanligaste skiljetecken vi har. Sen får eleverna skriva rätt skiljetecken efter meningens slut. Ibland finns mer än ett rätt. Då kan det vara intressant att höra med eleven hur man tänkte när man kom fram till ett svar.

Återkoppla: Mia, Tarek och du.

Här får eleven frågor relaterade till boken som man ska svara på, muntligt eller skriftligt. Känner du igen något i boken? Skriv och berätta. Att koppla händelser till egna upplevelser kan fördjupa kunskaper och göra lektionen mer meningsfull.

Boksamtal

Sista delev av varje arbetsbok är boksamtalet där eleven får berätta vad de gillar eller inte gillar med boken.

Kopplingar till läroplaner

Under Centralt innehåll i svenska 1, anpassat gymnasie står:

Skrivande av texter för att kommunicera, lära och reflektera. Strategier för att skriva olika typer av texter som är anpassade till sammanhanget. Olika sätt att bearbeta egna texter till innehåll och form.

Ordkunskap, språkriktighet och språkets struktur, till exempel stavningsregler, skiljetecken och tempus.

Hjälpmedel för stavning och ordförståelse.

Kunskapskrav för betyg E: Eleven läser texter med visst flyt. Genom att reflektera över och medverka i att göra sammanfattningar av texternas innehåll visar eleven läsförståelse.

Kunskapskrav för betyget C i Svenska 2: Eleven läser texter med visst flyt. Genom att reflektera över och medverka i att göra sammanfattningar av texternas innehåll visar eleven läsförståelse.